

GRIGORE ALEXANDRESCU

Poezii

Suvenire și impresii. Meditații și elegii.

Epistole și satire. Fabule

Prefață, fișă biobibliografică și referințe critice

de Lucian Pricop

Anul 1840	54
Ucigașul fără voie	55
Frumusețea D-iei*	55
Suferința	55
Încă o zi	55
Un ceas e de când anul	55
Bucureștii	55
Reveria	55
Meditație	55
Miezul nopții	55
Așteptarea	55
Inima mea e tristă	55
Cănele soldatului	55

EDITURA CARTEX 2000
București, 2016

Copertă: Mădălina Pricop
Tehnoredactare computerizată: Ecaterina Pîslă

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
ALEXANDRESCU, GRIGORE
Poezii : Suvenire și impresii, Meditații și elegii, Epistole și satire, Fabule Grigore Alexandrescu – dosar critic de Lucian Pricop. – București : Cartex 2000, 2016
ISBN 978-973-104-656-3
I. Pricop, Lucian (ed. șt.)
821.135.1-1

Textul ediției de față este reprodus după:
Grigore Alexandrescu, Poezii, Editura Facla, Timișoara, 1987.

Au fost operate modificări privind ortografia aprobată de Academia Română.

Notele din subsol aparțin autorului.
Selecția poeziilor a fost realizată în redacție.

Pentru comenzi și informații, vă rugăm să ne contactați la:

- Tel/fax: 021/323.41.30; 021/323.00.76
- Tel: 0745.069.898; 0729.951.763
- www.edituracartex.ro
- e-mail: comenzi@edituracartex.ro
- O.P. 4, C.P. 184, București

CUPRINS

<i>Prefață</i> (Lucian Pricop).....	9
<i>Fișă biobibliografică</i>	24
<i>Referințe critice</i>	26
SUVENIRE ȘI IMPRESII	
Trecutul. La mănăstirea Dealului	33
Umbra lui Mircea. La Cozia	36
Răsăritul luni. La Tismana	39
Mormintele. La Drăgășani	42
O impresie. Dedicată oștirii române	45
Anul 1840	48
Ucigașul fără voce	51
Frumusețea D-ei**	54
Suferința	55
Încă o zi	57
Un ceas e de când anul trecu	59
Buchetul	61
Reveria	63
Meditație	65
Miezul nopței	68
Așteptarea	70
Inima mea e tristă	72
Căinele soldatului	74

MEDITAȚII ȘI ELEGII

Adio. La Târgoviște	79
Întristare	82
Unirea Principatelor	
Dedicată fiitorilor deputați ai României	83
Mării sale domnului Alexandru Ioan I. Anul 1859.	
Pentru ziua intrării sale în București	86
Cântecul soldatului	88
Cometei anonsate pentru 13 iunie	90
Răspunsul cometei	92

EPISTOLE ȘI SATIRE

Epistolă către Voltaire	97
Epistolă Domnului Alexandru Donici, fabulist moldovean	101
Satiră. Duhului meu	103
Răzburarea șoarecilor sau Moartea lui Sion	108

FABULE

Toporul și pădurea	115
Elefantul	117
Oglindele	120
Căinele izgonit	122
Șoarecele și pisica	125
Privighetoarea și măgarul	126
Căinele și cățelul	128
Pisica sălbatică și tigruul	129
Dervișul și fata	131
Dreptatea leului	132
Lupul moralist	135
Nebunia și Amorul	137
Lebăda și puii corbului	138
Privighetoarea în colivie	141
Ursul și lupul	143
Boul și vițelul	146

Vulpea liberală	148
Mierla și bufnița	149
Cucul	150
Uleul și găinile	152
Căinele și măgarul	154
Vulpoiul predicator	155
Privighetoarea și păunul	157
Măgarul răsfățat	159
Papagalul și celelalte paseri	161
Catârul ce-și laudă nobilitatea	162
Bursucul și vulpea	163
Șarlatanul și bolnavul	165
Atelajul eterogen	166
Iepurele, ogarul și copoiul	167
Ursul și vulpea	168
Corbii și barza	169
Calul vândut și diamantul cumpărat	171
Porcul liberat	172
Castorul și alte lighioni	173
Mielul murind	175
Zugravul și portretul	176
Catârul cu clopoței	177
Lișeța, rața și găscă	179

Acest dualism, în care elementele romantice sunt cuplate cu proiectele de arhitectură a textelor de tip clasicist, este chiar nota distinctivă a creației artistice a lui Grigore Alexandrescu. Pe de o parte, suntem asigurați că nimic din datele de fundare a condiției romantice a poeziei nu este neglijat, nici melancolia și nici gravitatea întrebărilor asupra condiției umane și asupra istoriei, nici damnajunea izolării de societatea imperfectă. Pe de altă parte, raționalismul de sorginte clasicistă animă „instinctul” satiric, luciditatea specifică spiritelor ironice sau sarcastice.

Respect pentru oameni și cărți

Eugen Lovinescu, *Grigore Alexandrescu* – Iași, 1910

București, 1966

„Clasic dintre cei fără dispensă și netăgăduit, cel mai mare dintre poeții noștri dinaintea de Eminescu, Grigore Alexandrescu este atât de frecvent în conștiința oricărui cititor de poezie românească, încât evocarea personalității și operei lui se poate dispensa de incidentele festive ale calendarului, ca și de științele ceremonialului de circumstanță. Deoarece nimic din ceea ce a vibrat la timpul său, din poemele lui, fie din cele autobiografice, familiare sau de iubire, fie din cele eroice sau sociale, fie din cele alegorice sau satirice nu și-a pierdut nici ingenuul fior intim, nici vastul orizont umanitar, nici ființa așezată și ironică caustică.”

Perpessicius, *Cuvânt pentru pomenirea poeziei Grigore Alexandrescu*, în *Alte mențiuni de istoriografie literară și folclor*, București, 1961

„Cu toate că multe fabule ale lui Grigore Alexandrescu au un prototip străin, după un obicei admis în acest gen în care afabulistica cade pe plan secundar, tematica ideologică apare originală și limitată la preocupările poetului, în majoritatea covârșitoare a cazurilor, de ordin politic și social. Fabulistul vorbește despre prinț, despre cărmuire și dregători, despre privilegiu și noblețe, despre demagogie și falsul liberalism, despre soarta geniului și a celui slab, făcând o mulțime de reflecții, afabulate, asupra vieții publice.”

George Calinescu, *Gr. M. Alexandrescu*,

București, 1962

TRECUTUL

SUVENIRE ȘI IMPRESII

Dedicat mării sale prințului nostru

Precum o santinelă, pe dealul depărtat
Domnește mănăstirea; și zidu-i cel înalt
Se-nunde împrejurii, pustiu și învechit,
De iedera bătrână, de mușchi acoperit.
Acolo au odihna, locaș adânc, tăcut,
Eroi ce mai-nainte mult zgomot au făcut.
Un cap îi prezidează¹ și, dacă s-o-nâmpla,
Cu vreme, România s-ardice fruntea sa,
P-a *Dâmboviței* vale oștiri de s-or ivi,
Ai luptelor cumplite părtași ei vor mai fi.

Eu în copilărie iubeam să mă opresc
Pe dealul mănăstirii, și-n vale să privesc
Mărețul turn, trist martur i-al nostru trist apus,
Ș-a cărui origină în veacuri s-a răpus.
Turnul din care-odată bărbații renumiți
Vedeau române taberi pe câmpi nemărginiți.²
În preajmă-i e cetatea! ai ei locuitori
Ruina-i azi cu fală arăt la călători,

¹ Pe când seriam aceste versuri, reînnoirea monumentelor nu începuse încă.

² Capul lui Mihai Viteazul.

³ Turnul Curței domnești.

TRECUTUL. LA MĂNĂSTIREA DEALULUI

Dedicat mării sale prințului nostru

Precum o santinelă, pe dealul depărtat
Domnește mănăstirea; și zidu-i cel înalt
Se-ntinde împrejur-i, pustiu și învechit,
De iedera bătrână, de mușchi acoperit.¹
Acolo au odihna, locaș adânc, tăcut,
Eroi ce mai-nainte mult zgomot au făcut.
Un cap îi prezidează² și, daca s-o-ntâmpla,
Cu vreme, România s-ardice fruntea sa,
P-a *Dâmboviței* vale oștiri de s-or ivi,
Ai luptelor cumplite părtași ei vor mai fi.

Eu în copilărie iubeam să mă opresc
Pe dealul mănăstirei, și-n vale să privesc
Mărețul turn, trist martur l-al nostru trist apus,
Ș-a cărui origină în veacuri s-a răpus,
Turnul din care-odată bărbații renumiți
Vedeau române taberi pe câmpi nemărginiți.³
În preajmă-i e cetatea! ai ei locuitori
Ruina-i azi cu fală arăt la călători,

1 Pe când scriam aceste versuri, reînnoirea monumentelor nu începuse încă.

2 Capul lui Mihai Viteazul.

3 Turnul Curței domnești.

Precum atâți nevrednici, trăind în moliciuni,
Se laud cu mari fapte făcute de străbuni.

Dar pentru ce orașul atât de strălucit
Acum între orașe e cel mai umilit?
Ce voie prea înaltă, ce lege porunci
Căderea deopotrivă cu înălțarea-a fi?
E o fatală soartă? sau pe acest pământ
Lasă urmele sale blestemul unui sfânt?¹

Dacă însă o țară, un neam ar fi dator,
Când au greșit despoții, nelegiuirea lor
A o plăti, atuncea orașul osândit
Și numele-i din lume de mult ar fi perit.
Căci mii de glasuri stinse d-al tiraniei fier,
În strigări dureroase s-au înălțat la cer;
Căci ploii ce în torente de veacuri s-au vărsat
Sângele dupe pietre încă nu l-au spălat.

Orcum va fi, mi-e scumpă cetatea ce-a domnit,
O iubesc căci e tristă și căci a suferit:
Și precum anticarul, la patima-i supus,
Culege vechea-aramă ce nu mai are curs,
Așa în a mea râvnă, pe locul părintesc,
Fiu al astor ruine, țărâna lor slăvesc.
Încă mi-aduc aminte de groaza ce simțeam,
Când la apusul zilei scheletul lor priveam.
„P-aici, ziceau bătrânii, o boltă arătând,
Intră tânăra doamnă, frumoasă și fugind
De cetele tatar, când ele-acest palat,

¹ Pe când scriam aceste versuri, reînnoiesc monumentelor în încăpută încă.
² Capul lui Mihai Viteazul.
³ Tumul.

Lipsind oștirea noastră, în treacăt au prădat.¹
Peștera, ce se-ntinde departe subt pământ,
Prin drumuri rătăcite în loc necunoscut
Își are răsuflarea: în sânul ei găsești
Averi nenumărate, comorile domnești;
În preajmă-le ard focuri, căci ele se păzesc
De iesme, tauri negri, ce iadul locuiesc;
Și când vrun om aproape a merge-a cutezat,
El la lumina zilei nu s-a mai arătat.“

Astfel ziceau, și vremea un pas a mai făcut,
Și chiar acele iesme azilul ș-au pierdut!

Tot e tăcut și jalnic: însă așa cum ești,
Singular porți povara mării românești,
Târgoviște căzută! poetul întristat

Colore variate în sânu-ți a aflat,
Războinicul modeluri; și, dac-am asculta
Ceea ce în favoru-ți reclamă slava ta,
A vitejilor umbră d-am ști se o cinstim,
Vrednici de libertate noi am putea să fim.
Am afla de la dânșii ce jărtfe trebuiesc,
Prin câtă energie nații se mântuiesc.

A! facă prevedința ca-naltul simțiment,
Ce-nchină vitejiei mărețul monument,
Ce-alege pe-nălțime al nemuririi loc,
Să fie nouă cârma, coloana cea de foc,
Coloana ce odată din țara de exil
Pe calea mântuirii ducea pe Istrail!

¹ Tradiție.

UMBRA LUI MIRCEA. LA COZIA

Ale turnurilor umbre peste unde stau culcate;
Către țărmlul dimpotrivă se întind, se prelungesc,
Ș-ale valurilor mândre generații spumegate
Zidul vechi al mănăstirei în cadență îl izbesc.

Dintr-o peșteră, din râpă, noaptea iese, mă-mpresoară;
De pe muche, de pe stâncă, chipuri negre se cobor;
Mușchiul zidului se mișcă... pântre iarbă se strecoară
O suflare, care trece ca prin vine un fior.

Este ceasul nălucirei: un mormânt se desvălește,
O fantomă-ncoronată din el iese... o zăresc...
Iese... vine către țărmluri... stă... în preajma ei privește...
Râul înapoi se trage... munții vârful își clătesc.

Ascultați...! marea fantomă face semn... dă o poruncă...
Oștiri, taberi fără număr împrejuru-i înviez...
Glasul ei se-ntinde, crește, repetat din stâncă-n stâncă,
Transilvania-l aude, ungurii se înarmează.

Oltule, care-ai fost martur vitejiilor trecute
Și puternici legioane p-a ta margine-ai privit,
Virtuți mari, fapte cumplite îți sunt ție cunoscute,

Cine oar' poate să fie omul care te-a-ngrozit?
Este el, cum îl arată sabia lui și armura,¹
Cavaler de ai credinței, sau al Tibrului stăpân,
Traian, cinste a Romei ce se luptă cu Natura,²
Uriș e al Daciei, sau e Mircea cel Bătrân?

Mircea! îmi răspunde dealul; Mircea! Oltul repetează.
Acest sunet, acest nume valurile-l priimesc;
Unul altuia îl spune; Dunărea se-nștiințează,
Și-ale ei spumate unde către mare îl pornesc.

Sărutare, umbră veche! priimește-nchinăciune
De la fiii României care tu o ai cinstit:
Noi venim mirarea noastră la mormântu-ți a depune;
Veacurile ce-nghit neamuri al tău nume l-au hrănit.

Râvna-ți fu neobosită, îndelung-a ta silință:
Până l-adânci bătrânețe pe români îmbărbătași;
Însă vai! n-a iertat soarta să-ncununi a ta dorință,
Și-al tău nume moștenire libertății să îl lași.

Dar cu slabele-ți mijloace faptele-ți sunt de mirare:
Pricina, nu rezultatul, laude ți-a câștigat;
Întreprinderea-ți fu dreaptă, a fost nobilă și mare,
De aceea al tău nume va fi scump și nepătat.

În acel locaș de piatră, drum ce duce la vecie,
Unde tu te gândești poate la norodul ce-ai iubit,

¹ În biserica de la Cozia, Mircea este zugrăvit în costum de cruciat.

² Pe malul drept al Oltului se vede drumul făcut de Traian.